

RIKSDAGENS PROTOKOLL

1948

FÖRSTA KAMMAREN

Nr 33

18—22 oktober.

Debatter m. m.

Måndagen den 18 oktober.

Sid.

Interpellation av herr Domö ang. åtgärder i syfte att skapa samhälls-
ekonomisk balans m. m. 4

Onsdagen den 20 oktober.

Remissdebatt ang. kungl. proposition med förslag till arbetarskydds-
lag m. m. 5

Interpellation av herr Näsgård ang. kvalitetskontroll för import av
frö och plantor av skogsträd m. m. 6

Måndagen den 18 oktober.

Kammaren sammanträdde kl. 11 förmiddagen. från riksdagsmannauppsdragets fullgörande tillsvidare.

Hässleholm den 15 oktober 1948.

N. R. Rosenberg.

Herr statsrådet *Möller* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 298, med förslag till arbetarskyddslag m. m.; och

nr 299, med förslag till lag om ändring av övergångsbestämmelserna till lagen den 18 april 1935 (nr 113) med vissa bestämmelser om arbetsförmedling.

Riksdagsman *Ragnar Rosenberg*, Hässleholm, vårdas sedan den 13 september 1948 å Hässleholms lasarett för lymfkörtelinflammation (lymfhadenits septica colli) och är på grund av denna sjukdom tillsvidare förhindrad att delta i riksdagsarbetet, vilket härmed intygas.

Länslasarettet Hässleholm den 15 oktober 1948.

K.-A. Lagergren,

lasarettsläkare.

Upplästes en från överståthållarämbetet till kammaren överlämnad skrift, som jämte däri åberopat läkarintyg var så lydande:

Den begärda ledigheten beviljades för den tid, varunder det i läkarintyget uppgivna hindret varade.

Till överståthållarämbetet, Stockholm. Jag får härmed på grund av sjukdom enligt bifogade läkarintyg avsäga mig mitt mandat i riksdagens första kammare.

Stockholm den 24 september 1948.

Fredrik Ström.

Riksdagsman *Fredrik Ström*, som lider av blodtrycksförhöjning och sviter efter cerebral insult, är på grund härav tillrättad sluta riksdagsarbetet fr. o. m. den 1 november 1948, intygas

Stockholm den 22 september 1948.

Stig Björkman,

leg. läkare.

Kammaren godkände det hinder, som herr Ström åberopat till stöd för sin avsägelse av riksdagsmannabefattningen.

Herr *Wehtje*, som anmält, att han på grund av resa till Amerikas Förenta Stater vore förhindrad att delta i riksdagsgöromålen, erhöll befrielse därifrån tills vidare.

Upplästes en till kammaren inkommen ansökning, som jämte därvid fogat läkarintyg var så lydande:

Riksdagens första kammare, Stockholm.

Med stöd av bifogade läkarintyg får undertecknad hemställa om ledighet

Herr statsrådet *Möller* avlämnade Kungl. Maj:ts proposition nr 301, angående befrielse från skyldighet att erlägga överuttagningsavgift för elektrisk kraft.

Interpellation ang. åtgärder i syfte att skapa samhällsekonisk balans m. m.

Upplästes följande till kammaren inkomna skrivelse:

Till riksdagen.

Sedan Kungl. Maj:t den 1 oktober 1948 utnämnt mig att från och med den 11 oktober 1948 vara justitieråd, får jag härmed vördsamt avsäga mig förtroendet att vara riksdagens militieombudsman från och med sistnämnda dag.

Stockholm den 4 oktober 1948.

Nils Regner.

Herr TALMANNEN yttrade: På grund av denna avsägelse har jämlikt § 98 regeringsformen och § 68 riksdagsordningen militieombudsmannens ställföreträdare rådmannen E. A. Wilhelmsson övertagit militieombudsmansämbetet, och skall enligt stadgande i samma paragrafer riksdagen förrätta nytt val av ombudsman och ställföreträdare. Efter samråd med andra kammarens talman får jag föreslå, det första kammaren ville besluta att vid sammanträde onsdagen den 27 innevarande månad företaga val av valmän jämte suppleanter för utseende av riksdagens militieombudsman och hans ställföreträdare.

Detta förslag antogs.

Föredrogos och bordlades Kungl. Maj:ts denna dag avlämnade propositioner nr 298, 299 och 301.

Interpellation ang. åtgärder i syfte att skapa samhällsekonisk balans m. m.

Herr DOMÖ erhöll på begäran ordet och anförde: Herr talman! Bland de i förteckningen över propositioner, vilka beräknas komma att avlämnas vid riksdagens i dag inledda höstsession, upptagna spörsmålen finnas flera av betydande intresse. Intet av dem förefaller dock vara av den storleksordningen att det i och för sig kan anses nödvändig-göra en särskild session under höstmånaderna. Man torde väl därför våga antaga att riksdagen huvudsakligen sam-

mankallats för att taga ställning till andra och än mer väsentliga frågekomplex.

Ingen samhällsfråga kan i detta nu betecknas som viktigare eller centralare än problemet hur vårt samhälle skall återvinna ekonomisk sundhet.

De förhoppningar om en mer eller mindre automatisk förbättring i läget, som nyligen kommit till uttryck, äro för-enade med sådana reservationer, att största försiktighet vid framförandet av dem förefaller i högsta grad motiverad. Under inga förhållanden kan det anses försvarligt att under återopande av någon allmän optimism göra en paus i ansträngningarna att komma till rätta med svårigheterna.

De samhällsekoniska problemen kunna icke isoleras från de ting, som i övrigt upptaga den politiskt verksammes eller intresserades tankevärld. Våra utrikesfrågor, försvarsproblem, socialpolitiska förhoppningar och bekymmer, våra skolfrågor, allt detta och mer måste ses i samhällsekoniskt sammanhang. Våra rent militära försvarsmöjligheter stå i direkt samband med våra produktiva resurser och sättet för deras utnyttjande. I än högre grad gäller detta vår förmåga att hävda en egen utrikespolitisk linje — särskilt i en krigs- eller avspärrnings-situation. Vi kunna under nuvarande förhållanden icke diskutera det allmännas möjligheter att förse människorna och produktionslivet med vägar och andra trafikmedel, att ordna våra skolfrågor, att i verklig mening taga hand om dem, som behöva vård och stöd, utan att utgå från de samhällsekoniska synpunkterna, och detta oavsett om handläggningen av frågorna åvilar stat eller kommun eller andra samfälligheter.

Vad jag med dessa ord antytt om de samhällsekoniska frågornas aktualitet och dominerande betydelse synes mig i och för sig vara grund nog för en an-hållan att hans excellens statsministern snarast måtte giva riksdagen tillfälle att bedöma de åtgärder regeringen förbereder i syfte att åstadkomma ekonomisk jämvikt. Att riksdagen bör beredas verkligt inflytande och icke hänvisas till rätt att i efterhand granska vidtagna och

Kungl. proposition med förslag till arbetarskyddslag m. m.

genomförda åtgärder, är en uppfattning, vars berättigande icke borde behöva diskuteras, särskilt icke i fråga om åtgärder, vilka — för att bli effektiva — måste leda till en folklig kraftsamling, till en i alla folklager och meningsriktningar spridd vilja till samlad insats. Detta förutsätter fri och öppen diskussion — icke i allmänna ordalag utan konkret och i sak. Efter en sådan skulle regeringen kunna gå till nödvändiga förhandlingar med organisationer inom näringslivet av olika slag i vetskap om att alla utvägar öppet prövats.

Jag återoppar de samhällsekonomiska spörsmålets egenskap av grundproblem, avgörande för ställningstagandet till praktiskt taget alla de frågor, som kunna bli föremål för riksdagens behandling, och understryker det berättigade i folkrepresentationens anspråk på verkligt medinflytande, vilket är något annat än yttranderätt i efterhand, och anholder om kammarens tillstånd att till hans

excellens herr statsministern få ställa följande frågor:

Anser sig Eders Excellens vara i tillfälle att snarast lämna kammaren en redogörelse för de åtgärder regeringen har för avsikt att genomföra i syfte att skapa samhällsekonomisk balans?

Anser sig Eders Excellens böra giva riksdagen tillfälle att överlägga om de medel i kreditåtstramande syfte, vilka regeringen enligt uppgift har för avsikt att aktualisera vid förhandlingar med vissa näringsorganisationer?

På gjord proposition medgav kammaren, att ifrågavarande spörsmål finge framställas.

Kammarens sammanträde avslutades kl. 11.12 förmiddagen.

In fidem

G. H. Berggren.

Onsdagen den 20 oktober.

Kammaren sammanträdde kl. 4 eftermiddagen.

Herr statsrådet *Quensel* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 300, angående vissa frågor om befrielse från betalningsskyldighet till kronan; och

nr 302, med förslag till lag angående ändrad lydelse av 3 § 4 mom. lagen den 29 juni 1946 (nr 431) om folkpensionering.

Kungl. proposition med förslag till arbetarskyddslag m. m.

Föredrogs Kungl. Maj:ts proposition nr 298, med förslag till arbetarskyddslag m. m.

Herr **MANNERSKANTZ**: Herr talman! När de tre propositioner, som nu äro

framlagda, skola remitteras, har jag för min del inte kunnat underlåta att konstatera, hur litet det arbetsmaterial är, som föreligger, när riksdagen, som ju är en ganska stor apparat, kallats samman från landets olika hörn. Om över huvud taget en sådan här höstriksdag skulle vara nödvändig — vilket jag för min del ställer mig ganska skeptisk till — borde man i varje fall ha avvaktat en tidpunkt, då riksdagen hade kunnat få ett så fullt arbetsmaterial som möjligt, så att man hade kunnat beräkna, att åtminstone flertalet utskott hade haft fullt att göra.

Jag vill endast konstatera att så i dag icke är fallet, och jag beklagar detta och finner att det borde ha varit en annan ordning i detta avseende, så att inte riksdagen hade kommit samman, förrän man inom regeringen hade varit färdig med ett sådant arbetsmaterial för riksdagen.

Interpellation ang. kvalitetskontroll för import av frö och plantor av skogsträd m. m.

Jag har givetvis ingenting emot att propositionen remitteras till ett utskott, ty annars får ju *ingen* något att göra här.

Herr WISTRAND: Herr talman! Även jag har några ord att säga i anledning av den föreliggande propositionen.

För några år sedan fingo vi en mycket önskvärd reform genomförd beträffande propositionstrycket. Det begärdes då hos Kungl. Maj:t, att när en proposition avlämnades, den skulle innehålla en översikt över propositionens huvudsakliga innehåll. Det har varit mycket värdefullt för riksdagsmännen, att sådana sammandrag av propositionernas innehåll ha givits. Detta har underlättat arbetet i riksdagen, och jag vill säga, att när propositionerna äro mycket stora, äro dessa sammandrag nästan en nödvändighet.

Här ha vi nu fått en proposition i ett mycket stort och vidlyftigt ämne, en proposition, som omfattar 328 sidor, men utan sådant sammandrag. Jag anser att det är mycket beklagligt, att man inte från Kungl. Maj:ts sida har tagit hänsyn till riksdagens önskemål just i ett av de mest klara fall, där ett sådant sammandrag hade behövts. Det borde ha kunnat lämnas utan allt för stor svårighet, särskilt som regeringen har haft hela sommaren på sig för att utarbeta propositionen. Det är mycket beklagligt, att gång på gång möta försummelse i fråga om att tillgodose riksdagens önskemål om lättnader i sitt arbete.

Jag hoppas att detta icke skall behöva upprepas och att jag alltså inte skall behöva komma tillbaka med liknande erinringar, men jag vill redan nu försäkra, att jag kommer att göra det, om vi icke få våra önskemål beaktade.

Efter härmed slutad överläggning hänvisades ifrågavarande kungl. proposition till behandling av lagutskott.

Till vederbörande utskott skulle jämväl överlämnas de i anledning av propositionen inom kammaren nu avgivna yttrandena.

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott Kungl. Maj:ts proposition nr 299, med förslag till lag om ändring av övergångsbestämmelserna till lagen den 18 april 1935 (nr 113) med vissa bestämmelser om arbetsförmedling.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 301, angående befrielse från skyldighet att erlägga överuttagningsavgift för elektrisk kraft.

Föredrogs och bordlades Kungl. Maj:ts denna dag avlämnade propositioner nr 300 och 302.

Herr LÖFVANDER erhöll på begäran ordet och anförde: Herr talman! Med hänsyn till omfattningen av det med Kungl. Maj:ts proposition nr 298, med förslag till arbetarskyddslag m. m., avsedda ärendet tillåter jag mig anhålla, att kammaren måtte medgiva utsträckning av tiden för avgivande av motioner i anledning av sagda proposition till det sammanträde, som infaller näst efter femton dagar från propositionens avlämnande.

Denna hemställan bifölls.

Interpellation ang. kvalitetskontroll för import av frö och plantor av skogsträd m. m.

Ordet lämnades på begäran till herr NÄSGÅRD, som yttrade: Herr talman! Frö och plantor av skogsträd äro vid införsel till landet belagda med ganska dryga tullavgifter. Sälunda utgår tullen för tallfrö med 600 kronor för 100 kilogram och för granfrö med 150 kronor för 100 kilogram. Plantor av skogsträd draga en tull av 7 kronor för 100 kilogram. Därjämte utgår tilläggstull med 13 kronor för 100 kilogram.

Av dessa tullsatsar är tullen å skogsplantor den mest betungande, då den ökar kostnaderna per hektar vid plante-

Interpellation ang. kvalitetskontroll för import av frö och plantor av skogsträd m. m.

ring med 50 å 60 kronor och däröver. Icke obetydliga kvantiteter frö och plantor av olika trädslag ha utom från Danmark tidigare importerats från Norge, Finland och Sovjetunionen. Sådan import anses även i fortsättningen i viss utsträckning kunna ifrågakomma för såväl praktiskt som vetenskapligt ändamål. Import av granplantor från Tyskland uppges dessutom vara aktuell för närvarande.

Bevillningsutskottet framhöll i sitt betänkande nr 35 vid 1947 års riksdag, att de tullar, som gälla för frö och plantor av här ifrågavarande slag, huvudsakligen syntes ha sitt berättigande såsom medel att hindra införsel av skogsodlingsmaterial av underhålligt beskaffenhet. Det är emellertid uppenbart, yttrade utskottet, att en tullbeskattning av varorna icke kan utgöra den mest rationella formen av skydd i nämnda avseende, varför åtgärder för vinnande av en kontroll i annan ordning över det inkommande materialets kvalitet måste anses påkallade. Enligt vad utskottet inhämtat, funnes grundad anledning antaga, att särskild utredning i ämnet komme att igångsättas inom jordbruksdepartementet och förslag till föreskrifter om kontroll utarbetas; vissa förberedande arbeten i detta syfte hade redan påbörjats av sakkunnig. Vid en sådan utredning borde, enligt utskottets mening, även frågan i vilken utsträckning gällande tullar böra bibehållas, sedan en effektiv kvalitetskontroll för importen införts genom nya bestämmelser, bli föremål för behandling.

Då det är känt, att den knappa tillgången inom landet på frö och plantor av skogsträd gör det i hög grad önskvärt att underlätta frö- och plantimport av för vårt land lämpad kvalitet, får jag anhålla om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet framställa följande fråga:

Kan det förväntas att förslag till kvalitetskontroll av frö och plantor av skogsträd samt borttagande eller sänkning av gällande tullsats för importvaror av ifrågavarande slag kommer att föreläggas riksdagen inom den närmaste tiden?

På gjord proposition medgav kammaren, att ifrågavarande spörsmål finge framställas.

Upplästes följande till kammaren inkomna ansökning:

Till riksdagens första kammare.

Av Kungl. Maj:t förordnad som delegerad vid Förenta Nationernas generalförsamling i Paris anhåller undertecknad vördsamt om ledighet från riksdagsgöromålen fr. o. m. den 22 oktober 1948 tills vidare.

Stockholm den 19 oktober 1948.

Erik von Heland.

På gjord proposition bifölls ansökningen för den tid, varunder herr von Heland av den i ansökningen omfördälda anledningen vore förhindrad att delta i riksdagsarbetet.

Upplästes och lades till handlingarna följande till kammaren inkomna

Protokoll hållet vid sammanträde med herr talmannen i riksdagens första kammare och de kammarens ledamöter, som blivit utsedda att jämte herr talmannen tillsätta kammarens kanslipersonal, den 18 oktober 1948.

1 §.

På därom gjord ansökning beviljade herrar deputerade stomnotarien hos kammaren L. Wistrand tjänstledighet för fullgörande av offentligt uppdrag från och med denna dag till och med den 31 innevarande månad. Till vikarie för Wistrand under ifrågavarande tid förordnades kanslisten hos kammaren M. Löfblad.

2 §.

Här skulle antecknas, att stenografen hos kammaren E. Berggren, vilken den 13 januari 1948 erhållit tjänstledighet tills vidare för tjänstgöring å annan ort,

återinträtt i tjänstgöring innevarande dag.

Är och dag som ovan.

In fidem
G. H. Berggren.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 4.10 eftermiddagen.

In fidem
G. H. Berggren.

Fredagen den 22 oktober.

Kammaren sammanträdde kl. 4 eftermiddagen; och dess förhandlingar leddes av herr förste vice talmannen.

Herr statsrådet *Quensel* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 303, angående utgifter å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1948/49;

nr 304, angående godkännande av internationell överenskommelse rörande flygsäkerhetstjänsten på Island; samt

nr 305, med förslag till förordning om ändrad lydelse av 8 § 3 mom. förordningen den 18 maj 1934 (nr 168) angående postverkets ansvarighet för försändelser och medel, som mottagits till postbefordran.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 300,

angående vissa frågor om befrielse från betalningsskyldighet till kronan.

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott Kungl. Maj:ts proposition nr 302, med förslag till lag angående ändrad lydelse av 3 § 4 mom. lagen den 29 juni 1946 (nr 431) om folkpensionering.

Föredrogs och bordlades Kungl. Maj:ts denna dag avlämnade propositioner nr 303—305.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 4.02 eftermiddagen.

In fidem
G. H. Berggren.